

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Redništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četril leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO IX.   Telefon št. 552.   LJUBLJANA, dne 2. februarja 1926.   Telefon št. 552.   STEV. 14.

Ali je treba po členu 105. pravilnika o gostilnah prositi tudi za osebno pravico?

Obrtna oblastva v Sloveniji različno tolmačijo predpise čl. 105. pravilnika o gostilnah, kavarnah in ostalih obratovnicah z alkoholnimi pijačami. Od točilcev, ki so si še pred uveljavljenjem taksnih predpisov iz l. 1923 pridobili svojo pravico na podlagi zakona z dne 23. junija 1881, drž. zak. št. 62, zahtevajo nekatere obrtne oblasti na podlagi čl. 105. pravilnika o gostilnah, da si k svoji dosednji koncesiji naknadno pridobe še osebno pravico po novem pravilniku.

Za razjasnitev pravnega položaja je Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani naslovila v tem pogledu na ministrstvo trgovine in industrije v Beogradu posebno spomenico, v kateri zastopa stališče, da bi točilcem in prodajalcem žganih opojnih pijač na drobno za konzum izven lokala ne bilo potrebno, da prosijo v zmislu čl. 105. pravilnika o gostilnah naknadno še za osebno pravico, ako so si pridobili koncesijo na podlagi zakona z dne 23. junija 1881, marveč bi morali prositi samo za odobritev lokalov po čl. 84., točka 2. pravilnika. Svoje stališče je Zbornica utemeljila s tem, da so bili z uveljavljenjem taksnih predpisov iz l. 1923 te vrste točilci (prodajalci) alkoholnih pijač brez nadaljnega uvrščenji med točilce iz 4. pripomnje k tarifni postavki 62. taksnega zakona. Kdor je torej že pred tem časom imel pravico za omenjeno nadrobno prodajo v odprtih steklenicah za konzum izven prodajnega lokala, ta je po uveljavljenju taksnega zakona ne samo to pravico obdržal, temveč mu jo je novi taksni zakon celo razširil, da sme točiti pijače tudi stoječim gostom v prodajnih prostorih. Da takemu obrtniku ne bi bilo treba prositi še za osebno pravico po novem gostilniškem zakonu, odnosno pravilniku, je razvidno tudi iz besedila čl. 105. samega. Ta govori samo o ureditvi obratovnice, o lokalu in proti izgubo koncesije onemu, ki ne bi v določenem roku spravil lokalov v sklad s predpisi čl. 82.—85. Interpretacije v tem smislu potrjuje tudi posto-

panje, ki se nanaša na gostilne in kavarne. Kdor je dobil koncesijo za točenje alkoholnih pijač po § 16. obrtnega reda še pred uveljavljenjem novih gostilniških obrtnih predpisov, od tega se ne zahteva, da si pridobi še osebno pravico po novih predpisih. Na podlagi teh izvajanj je Zbornica naprosila ministrstvo, da uveljavi

enočno prakso glede interpretacije čl. 105. pravilnika o gostilnah v tem smislu, da se od oseb, ki imajo že staro koncesijo po zakonu iz leta 1888, ne zahteva, da si pridobe še osebno pravico po taksnem zakonu, temveč samo to, da spravijo svoje lokale v sklad s predpisi čl. 82.—85. pravilnika o gostilnah.

Gospodarski položaj Anglije.

Angležu je statistika samo smernica za bodočnost. Po novem letu jo vzame v roko, jo študira par dni, preiščuje o preteklih grehah in dela dobre sklepe za bodočnost. Letos študira zlasti uradne številke o importu in eksportu, dalje Lloydov register o gradbi ladij in pa podatke »Economista« o rastočih dobičkih industrijskih podjetij.

Trgovska bilanca je zelo vznemirljiva; lanski uvoz je znašal 1320 milijonov funtov, izvoz 927, pasivnost torej 393 milijonov funtov. Sicer je ta pasivnost deloma krita s takozvanim nevidnim izvozom, a natančne cenitve tega izvoza seveda ni. Strokovnjaki trdijo, da Angleži ta izvoz — dohodke kapitala, v inozemstvu naloženega, dohodke iz zavarovalnih pogodb, dohodke ladjeplovnih družb itd. — splošno precenjujejo. Pa tudi, če to postojan-ko še tako visoko vzamemo, ostane še zmeraj negativen zaključek. To boli tembolj, ker je lanska bilanca ne samo daleč oddaljena od sijajnega kupčijskega leta 1921., temveč celo od slabega leta 1924. Lani se je za 45½ milijonov funtov znižal. Glavne številke beležijo železo, jeklo in premog. Železa in jekla so eksportirali lani za 6 milijonov manj kakor predlanskem, surovin pa za 22; med njimi je najvažnejši premog. Lani so eksportirali samo 50 milijonov ton premoga, leta 1924. še 60, zadnje leto pred vojsko pa 70 milijonov ton.

Naravna posledica zmanjšane izvoza in splošnega gospodarskega položaja je seveda kriza v ladjedelništvu. O tem poročamo tudi v posebnem članku. Pridenemo še: Tisti milijon ton, ki so ga zgradile angleške ladjedelnice v lanskem letu, znači samo tretjino tega, kar bi mogle izdelati

ladjedelnice s polno kapaciteto. Samonasebi bi to dejstvo še ne bilo tako skrbi povzročujoče, če bi nam svetovna statistika ne povedala še nečesa drugega: v istem času, ko so napravili na Angleškem za 361.000 ton manj ladij, so jih napravili po ostalem svetu za 348.000 ton več. Zato svetovno gospodarstvo nazadovanja angleškega ladjedelništva ne bo posebno krivo. Dokazuje pa, da Anglija prvič dražje gradi kakor druge države in da so angleške ladjedelnice preveč konservativne in zato z ostalim svetom ne morejo tekrovati. Sicer je res, da se Anglež težko loči od parnika, ko ima vendar najboljše premog doma, in da nerad gradi motorne ladje; a inozemstvo naročuje skoraj samo take in sicer tam, kjer se gradijo. Samo 34 odstotkov angleških novih zgradb je pripravljeno za kurjavo s petrolejem, dočim gradijo na primer na Danskem 14-krat toliko motornih ladij kot parnikov, torej razmeroma 42 krat več kot na Angleškem. Primerjaj o tem tudi naše prejšnje tozadevne članke v »Trgovskem listu«. Iz vsega tega bi sledilo, da greb tri za zunanjo trgovino najvažnejše industrije stalno nazaj in da bi se mogle le s temeljitimi reformami starih delovnih metod spraviti nazaj do prejšnjega procveta ali vsaj do nekaj tega, kar so nekaj bile.

Tem bolje se moramo zato na prvi pogled čuditi, da nam »Economist« navaja stalno naraščanje odstotnih dividend od 1490 industrijskih družb. Leta 1922. je znašala povprečna dividenda 7%, 1923. že 9,8%, 1924. 10,3, lani pa 10,9%. Ta tendenca gre še naprej in postane tem bolj očitna, če računimo preteklo leto po december-skem dobičku, ki je znašal 12,3%. Se-

veda se je o tem pisalo v mnogih člankih socialističnega časopisja in so govorili o tem delavski voditelji v več krogih. Čeprav se članki ne smejo vzeti dobesedno, toliko je le resnice, da so dobički v zadnjih letih stalno rasli, dočim so šle plače stalno nazaj, ako tudi le nalahno. Blagostanja industrije danes ne smemo meriti po glavnem dohodku, temveč po tem, če industrija delavstvo primerno zaposluje. Veliki finančniki so glede bodočnosti optimisti, narodni gospodarji in dobri politiki pa ne.

Nov zakon o delavskem zavarovanju v Italiji.

Italija je izdala pred kratkim zakon, kateri odpravlja vse doslej veljavne zakonske določbe izpod prejšnje vlade in uvaja nove določbe za celo Italijo. Te določbe omejujejo znatno dosedanje koristi, ki so jih imeli delavci od zavarovalnic za nezgode in bolezni. Le glede zavarovanja za starost in onemoglost utegne novi zakon pomeniti korak naprej, v kolikor se uvajajo določbe, ki so veljale do sedaj le za stare pokrajine. Odpravlja pa se pokojninsko zavarovanje, v kolikor je bilo v veljavi po zakonu iz l. 1906.

V prehodnih določbah vsebuje novi zakon predpise o novih oblikah zavarovanja delavstva in uradništva, in sicer samo za one, ki so bili že po prejšnjih določbah podvrženi zavarovanju. Zavarovane za slučaj bolezni bo imel z dnem 1. marca, ko stopi novi odlok v veljavo, sledeče pravice:

1. Brezplačna zdravniška in porodniška pomoč in dobava zdravil;
  2. podpora v času bolezni od petega dneva, ko se uradno ugotovi obstoj bolezni, v znesku polovične dneve, od katere so se plačevali prispevki. To podporo bo prejemal bolnik največ skozi 26 tednov;
  3. porodnice bodo dobivale podporo za dobo štirih tednov;
  4. v slučaju smrti zavarovanca dobijo drugi zakonec in mladoletni otroci podporo v višini 20 dnin.
- S temi določbami je odpravljena marsikatera ugodnost, ki so je bili deležni delavci po prejšnjem zakonu. Naj navedemo nekatere. Bolniška podpo-

LISTEK.

Pravila naših delniških družb.

Naiv. prof. dr. Milan Škerlj.
(Nadaljevanje.)

Revizorja morata biti po regulativu (§ 37. odst. 3.) najmanj dva, statut mora glede njih določati, da pregledujejo letne račune in bilance na temelju pregleda družbinih knjig — torej ne zadostuje zgolj mehanski računski pregled bilance — in da morajo poročati vsako leto skupščini. Naši statuti so s temi določbami v obče v skladu, nekaterikrat je tudi rečeno, da naj bo troje ali več preglednikov, kakor po regulativu nadzorstveni svet mora imeti najmanj troje članov (§ 37. odst. 2.); včasih celo dajejo kontrolnim organom, ki jih imenujejo revizorje ali preglednike računov, širši nego predpisani delokrog. Ne morem trditi, da je to nedopustno, saj je več nego minimalno zahtevajo veljavni predpisi. Toda pravilnejše se mi vidi, da se kontrolnemu organu, ki ima širši delokrog nego ga navadno imajo pregledniki, da celi delokrog nadzorstvenega sveta in ime

nadzorstveni svet. Sicer stvar izgleda polovičarski in če ni prav točno urejena, je ni lahko moči popolnjevati z zakonitimi določili, kar je lažje, če se organ naravnost imenuje nadzorstveni svet, kajti temu je delokrog orisan v zakon. Seveda za ime tudi tu ne gre; ako se v statutu določi kontrolnemu organu zakoniti delokrog nadzorstvenega sveta, potem je ta organ res nadzorstveni svet in zanj veljajo predpisi, ki jih zakon daje za nadzorstveni svet, dasi organ v statutu ni tako nazvan. Samo s tem, da se statut ogiba imenu, se ne more ogniti veljavnim propisom, zlasti glede zastopstva manjšine v kontrolnem organu, ki jo regulativ predpisuje za nadzorstveni svet. Torej clara pecta, zakonito nazivanje, zakonit delokrog; vobče pa so za ta del nejasni statuti redki. Kolikor se spomnim, nisem nikjer opazil, da bi bil statut dal nadzorstvenemu svetu še širši nego zakoniti delokrog, zlasti ne, da bi za določene posle načelstvo (na znotraj) vezal na pritrditve nadzorstvenega sveta — kar po mojem mnenju, kakor že rečeno, sploh ni priporočljivo —, niti ne, da bi nadzorstvenemu svetu poverjal postavitev načelstva, kar bi ne bilo napačno, ko bi se načelstvo uredilo po mojih prej razvitih

načelih; pa tudi po sedaj navadnem položaju bi ne bilo neumestno, ako bi se vsaj določilo, da ima nadzorstveni svet — kajpada iz takih mož sestavljen, kakor naj bi bil — pravico postavljati odpadlim članom načelstva namestnike do prihodnjega občnega zbora ali da vsaj sodeluje pri koopciji namestnikov po načelstvu. Delniški regulativ (§ 34. odst. 8.) bi take ureditve ne oviral, koopcija po ostalih članih načelstva je dovoljena, ni pa predpisana. Posebno pa naj bi se nadzorstvenemu svetu dala pravica, da sme suspendirati poedine člane načelstva ali celo načelstvo, če opazi nepošteno poslovanje, in da mora v tem primeru ukreniti kar treba, da družba ne ostane brez posloводства in zastopstva; razume se, da bi bil vse to sam revizorij, nadzorstveni svet bi moral v takem primeru že po zakonu čim prej sezvati skupščino, da ta reši stvar definitivno. Precejšnje težave je — ta vtis sem vsaj imel — statutom skrajno delala določba delniškega regulativa o zastopstvu manjšine v nadzorstvenem svetu, zato naj to manjšinsko pravico nekoliko pojasnim. Regulativ (§ 37. odst. 5., 6.) zahteva, da mora statut, če uvaja nadzorstveni svet, določati tudi to: Ako naj se na iste m občnem zboru vo-

lijo najmanj trije člani nadzorstvenega sveta in zahteva najmanj tretjina na tem občnem zboru zastopanih glasov (se navzočih delničarjev), da se volitev vrši za vsako mesto posebej, ako se je nadalje pri vseh prejšnjih volitvah za isto osebo oddala najmanj po ena tretjina oddanih glasov, potem velja ta oseba kot na zadnje mesto izvoljena, če ni bila izvoljena že pri prejšnjih volitvah. Dokler je v nadzorstvenem svetu tako voljen manjšinski član, manjšina ne more zahtevati, da bi se še drug član volil na ta način, bodisi tudi, da se zopet volijo na isti skupščini trije člani. Regulativ torej ne predpisuje, da bi smela manjšina zahtevati tretjino števila članov nadzorstvenega sveta, tudi ako bi bilo število v statutu določeno s 6 ali 7, ne bi mogla manjšina zahtevati več nego eno mesto — ali je to de lege ferenda pravilno, je dvomljivo. Nadalje, če je bil na ta način recimo na pet let, kar je po regulativu (§ 37., odstavek 7.) najvišja mogoča doba, izbran manjšinski zastopnik, pa naj se čez dve leti volijo trije člani v nadzorstveni svet, ker so prejšnji odpadli iz kateregakoli vzroka, manjšina ne more zahtevati, da eno teh mest pripade nji, dokler je še v nadzorstvenem svetu njen zastopnik, ki je bil izbran na navedeni način. Lahko

ra se plačuje po starem že od 2. dneva bolezni in po potrebi za dobo enega celega leta. Ta podpora je znašala do 65% dnevne mezde. Porodnice so uživale 6 tednov podpore in razen tega še nagrado za dojenje za dobo 12 tednov. Na podlagi novele iz l. 1917 je bila deležna vsa družina zavarovanca brezplačne zdravniške pomoči s pravico do zdravlil. Iz tega je razvidno, kako silno bodo po novih določbah skrbene ugodnosti tega zavarovanja.

Zavarovanje bodo opravljale posebne okrožne blagajne. Le v izjemnih slučajih utegne minister za narodno gospodarstvo poveriti zavarovanje podpornim društvom, oziroma skladom po tvornicah in podjetjih, ako imajo taka društva nad 500 članov. Te ustanove bodo v takih slučajih priznane kot juridične osebe.

Prispevki bodo znašali do 4% tedenskega zasluzka, ki ne presega 20 lir na dan. Polovico bodo plačevali delavci, polovico gospodarji. Vsaka bolniška blagajna bo imela upravni svet, ki bo imenovan od vlade in bo sestavljen od 3 delodajalcev, 3 delavcev in 3 oseb-strokovnjakov na polju socialnega zavarovanja, doma v dotičnih

krajih. Predsednik se imenuje izmed teh treh poslednjih članov.

Vse bolniške blagajne bodo združene v zvezo za celo Julijsko Krajino z Zadrom. Dovoljeno bo zavarovati za slučaj bolezni pri teh blagajnah tudi osebe, ki niso po tem zakonu podvržene obveznemu zavarovanju. Važna je dalje določba, s katero se odpravlja dosedanje zavarovanje za slučaj nezgod in tozadnevni zavod, ki obstoja v Trstu že kakih 40 let. To zavarovanje se odpravi že s 1. januarjem 1926. Zraven tega določa novi zakon, da delavstvo ne bo več imelo, kakor doslej, pravice do podpore, oz. odškodnine pri bolniških blagajnah v slučaju nezgode na delu, kakor je veljalo do sedaj za prve štiri tedne nezmožnosti za delo.

To so silno važni ukrepi, kateri bodo globoko posegali v socialno življenje našega ljudstva, ker bo brez dvoma občutno zadet gmojni položaj delavstva. Poleg splošne draginje naj omenimo tu usodno podražanje vseh zdravlil. Na drugi strani pa bodo posebno obremenjene občinske blagajne, ker bodo morale nadomeščati odpravljeno družinsko zavarovanje.

Dr. Démetér Bleiweis-Trsteniški:

Problemi tuberkuloze.

V študijski komisiji španskih zdravnikov, ki je pred kratkim obiskala Nemčijo, se je nahajal tudi nestor španskih bakteriologov profesor Ferrán iz Barcelone, učenjak, ki je daleč preko mej svoje domovine znan kot strokovnjak na polju bakteriologije. Po osnovnih raziskavah Pasteurja in Kocha gre Ferránu hvala, da je znanstveno izdelal ono pomembno zdravilno cepljenje, ki povzroči z vcepitvijo bakterij v človeški organizem »aktivno imunizacijo«, to je varstvo telesa proti dotični bolezni. Da navedemo samo en primer, je torej Ferrán izumitelj cepljenja proti koleri, ki so ga med svetovno vojno uporabljali v armadah vseh držav. V zadnjem času je Ferrán priobčil znamenite raziskave o problemu tuberkuloze. Ako se obistinijo domneve, ki so posledica njegovih poizkusov, ni izključeno, da doživimo v kratkem fundamentalen prevrat naših sedanjih nazorov o bistvu tuberkuloze in nje ozdravljivosti. O svojih raziskavah je Ferrán poročal na slavnostni seji, ki jo je berlinska družba priredila španskim zdravnikom na čast. O njih izvešča dr. Venzmer v »Die Umschau« sledeče:

Osnovna novost Ferránovih nazorov je, da na temelju svojih obsežnih raziskav klasičnega bacila tuberkuloze, ki ga je l. 1882 odkril Robert Koch, ne smatra za enotno in stanovitno vrsto, ampak za bolezenskega parazita, ki se izpreminja po svojem ustroju in po svojem učinkovanju. In res se je Ferránu posrečilo, da je po dolgem odgajanju na umetnih gojiščih bacile tuberkuloze tako izpremenil, da ne ka-

žejo ničesar več od svojih karakterističnih znakov in lastnosti in da sličijo potem zelo razširjeni vrsti bacilov, ki žive v trohnečih tvarinah in ki so za človeka večidel neškodljivi ter postanejo šele pod gotovimi okolnostmi opasni.

Kakor se ti neškodljivi bacili razvijejo iz pravega bacila tuberkuloze, tako je nasprotno Ferrán tudi ugotovil, da iz teh drugače ustrojnih in začetno neopasnih bakterij izhaja pravi Kochov bacil. Pravkar opisano odgajanje pomenja torej povratek učinkovitih bacilov tuberkuloze k njih neučinkovitemu izvoru. In vprašanje, ali se razvije tuberkuloza ali ne, je v zadnji vrsti odvisno od ugotovitve, ali bodo v telesu zajedajoči neškodljivi prvotni bacili v stanju, da se izpremine v opasne jetiko povzročajoče Kochove bacile ali ne. Pri tem bo velikega pomena dispozicija telesa za tuberkulozo, zlasti ker napadejo ti prvotni bacili, ki jih Ferrán imenuje alfabakterije, po večini že otroško telo.

Da so Ferránove hipoteze dobro utemeljene, so pokazali poizkusi na živalih. Učenjaku se je posrečilo, da je na umetnih gojiščih v izhodne forme preobličene bakterije v živalskem telesu zopet izpremenil v prave učinkovite bacile tuberkuloze, to se pravi, s svojimi izhodnimi bacili, alfabakterijami, je pri eksperimentu na živalih mogel izzvati pravo tuberkulozo.

Zanimivo je spominjati, da smo že doslej razločevali več vrst bacilov tuberkuloze, tako človeško, govejo, ptičjo in ribjo vrsto. Vse te vrste so si gle-

de oblike zelo slične, razločujejo se pa prav glede razvoja in rasti na raznih hranilih in gojiščih.

Kakega pomena so Ferránove ugotovitve za prakso? Manj pomembne so seveda glede zdravljenja jetike, ker tu že prevladujejo pravi razviti bacili tuberkuloze. Tem večjega pomena pa so za odvratanje tuberkuloze!

Izhodnim bakterijam moramo vzeti možnost, da se izpremine v učinkovite jetiko povzročajoče bacile. Človeško telo moramo torej usposobiti, da se te nevarne izpremembe ubrani. V to bodo najbolje služile alfabakterije same, ker je znano, da bacili v človeškem telesu ne povzročajo samo bolezenskih izprememb ampak da izločujejo tudi preosnovine, ki jačijo odpornost telesa proti dotični bolezni. Pričakovati je bilo torej, da bo neko »antialfa-cepivo« v telesu izzvalo one odporne sile, ki so mu potrebne, da se ubrani izpremembe izhodnih bakterij v prave bacile tuberkuloze.

Prve praktične preizkušnje so dale Ferránovim nazorom prav. Mnoštvena cepljenja, ki so jih izvajali v otroški bolnišnici v Buenos Airesu, so pokazala presenetljivi uspeh, da se je v enem letu splošna umrljivost zmanjšala za polovico in da vobče noben otrok ni več umrl za jetiko.

Kako velikega pomena bi mogli postati uspehi Ferránovih raziskav za umrljivost otrok po vsem svetu, mremo danes le v velikih obrisih presojati. Tudi v Nemčiji bodo na željo Ferrána preizkusili njegovo cepljenje in upati je, da bodo velika pričakovanja, ki jih vanj stavlja, prišla v dobro enemu najžalostnejših poglavij medicine — umrljivosti otrok za jetiko.

Odškodnina se more iztoževati pri nas le v naši valuti.

Toženec je bil naročil začetkom l. 1922. pri tvrdki L. v Nemčiji stroj, ki mu je bil doposlán v juliju preko tožeče spedijske trdke, ki ima svoj sedež na Dunaju. Tožnica mu je poslala dne 19. julija tudi račun, da naj ji plača na stroških prevoznine skozi Nemčijo 37.000 mark. Toženec je znesek 37.000 mark odposlal na tožnico še le 26. oktobra, ker je po njegovih trditvah stroj njemu dospel še le 28. avgusta, pa je nekaj delov manjkalo. Ko je te nadomestne dele od tvrdke L. dobil, je stroj preizkusil. Vse to je po njegovih trditvah povzročilo zakesnitev plačila.

V tem je bila nemška marka, kakor znano, propadla. Tožnica trdi, da ima zato radi kesnega plačila veliko škodo, ker je bila morala 19. julija nabaviti nemške marke, da plača prevoznino, za kar je po tedanjem tečaju izdala vsoto 2.970.000 aK; dne 17. novembra, ko je prejela po tožencu nakazane marke, je bil pa tečaj nemški marki tako padel, da je dobila za nakazanih 37.000 mark samo 346.000 aK in da ima potemtakem škode 2 milijona 624.000 aK. Upravičena je zahtevati povračilo te škode od toženca, ker nikakor ne gre, da bi toženec na njegovo škodo in riziko špekuliral. Zahteva torej plačilo zneska 2.624.000 aK ali pa ta znesek preračunan po dnevnem tečaju na dan vložitve tožbe (12. januarja 1923) z zneskom 3760 dinarjev.

Toženec se upira vsakemu dodatnemu plačilu. Sklicuje se na to, da je tako kesno plačal, ker je stroj kesno dobil, ker so mu morali še doposlati nadomestne dele, kolikor jih je na stroju manjkalo. Čim je pa mogel spraviti stroj v tek in videl, da nima napak, je tožnici takoj nakazal zahtevane marke. S tem pa ni priznal, da bi med njim in med tožnico bilo kako pogodbeno razmerje, marveč ji je poslal denar le kot pooblaščenki tvrdke L. in radi prihranitev dopisov.

Pravdno sodišče je razsodilo po tožbenem zahtevku. — Tožnica toži v smislu čl. 381. trg. zak. na povrnitev izdatkov in stroškov, ki jih je bila izdala za prepeljavo po tožencu pri tvrdki L. naročenega stroja. Res je sicer, da med tožnico in tožencem ni nastalo nobeno pogodbeno razmerje. Kajti določba čl. 406. trg. zak. ne velja

za spediterja, marveč le za prevoznika. Pač pa velja po trgovinskem običaju spediter za upravičenega, da si da svoje stroške plačati po prejemniku, prejemnik pa za pooblaščenega po odpošiljatelju, da plača spediterjeve stroške. Prejemnik k temu seveda ni siljen. Če pa blago prevzame, sprejme obenem tudi nakazilo, naj plača stroške, napram spediterju in postane s tem osebni dolžnik spediterjev za prevozne stroške. Toženec je sprejel stroj kakor tudi tožničin račun za stroške brez ugovora in je že s tem priznal, da je dolžan plačati tožnici te stroške. Toženec je znesek 37.000 M res tudi plačal, trdeč da je s tem vse plačal, da ni njegova stvar, če je v tem marka padla, in da tožnica glede na § 1333. obč. drž. zak. ne more terjati od njega kurzne razlike. Toda § 1333. obč. drž. zak. tu ni uporabljiv, marveč le čl. 283. trg. zak., ki razveljavlja § 1333. za trgovinske posle. Tožnica je dne 19. julija imela pravico, da zahteva od toženca predjem za vse stroške, ki jih je začasno založila iz svojega za toženca. Na vsak način mora torej dobiti nazaj, kar je izdala. Res je sicer, da je zahtevala od toženca plačilo zneska 37.000 mark. Toda če bi bil toženec to takoj plačal, bi bila tožnica toliko dobila, kolikor je bila izdala, t. j. kolikor so te marke dne 19. julija bile vredne. Ker pa je toženec plačilo brez razloga odlagal in je v tem tečaj marki padel, je toženec za to razliko odgovoren po čl. 283. trg. zak. Ta razlika znači dejansko tožnično škodo v znesku 2 milijonov 624.000 aK. Na ta znesek se je torej moral toženec obsoditi. Ker pa tožnica izjavlja, da se zadovolji mesto tega s plačilom zneska 3760 Din, more toženec tudi s plačilom tega zneska izpolniti svojo obvezo v primeru, da bi bil tečaj aK višji, nego je bil na dan vlozene tožbe.

Prizivno sodišče je tožbeni zahtevak zavrnilo. — Tožnica zahteva odškodnino, izraženo v avstrijski veljavi, za izgubo, ki jo je utrpela zbog kesnega, pogodbeno dolžnega plačila 37.000 mark po tožencu. Toda med to izgubo in kršitvijo pogodbenih dolžnosti tukaj ni vzročne zveze in radi tega tudi ni govora o škodi, ki bi jo tožnica imela po krivdi tožene stranke. Stvarnemu položaju in zakonu nasprotuje, da bi slučajna razlika v tečajni vrednosti bila škoda, za katero naj odgovarja toženec. Tožnica sama priznava, da v računu z dne 19. julija od toženca ni zahtevala povračila lastnega izdatka v znesku 2.970.000 aK, ki ga je bila založila ta dan za poplačilo 37.000 mark, marveč, da je tožencu zaračunala izrečno to vsoto nemških mark. Ko je toženec račun sprejel brez vsakega ugovora in dejansko pozneje plačal zaračunani znesek v zahtevani veljavi, je nastal med strankama tak pogodbeni položaj, da je bilo tožencu plačati, tožnici pa sprejeti efektivno v tuji veljavi zaračunani znesek brez ozira na borzno vrednost nemške ali avstrijske valute na dan resničnega plačila, naj je bila eni ali drugi strani ugodna ali neugodna. Tožnica v svojem računu tudi ni zahtevala, naj se ji plača znesek 37.000 mark v avstrijski ali naši valuti po borznem tečaju marke na dan zapadlosti. S tem načinom zaračunanja je prevzela tožnica nase riziko morebitnega tečajnega padca marke, a istotako pridobila možnost ugodnosti morebitnega dviga nemške marke. Gre torej za denarni dolg v širšem pomenu besede in po načelih §§ 987., 988. obč. drž. zak., čl. 336. trg. zak., § 261. izvrš. reda in § 14. konk. reda tožnica nima pravice zahtevati, da se ji izplača kaj več ali kaj drugega, nego zaračunani znesek nemških mark, dasi bi se plačilo dalo dolgo po dnevu zapadlosti. S plačilom utoževane vsote bi dobila tožnica nekak dodatek k dolgu, ki je že pravilno plačan. Kršitve pogodbenih dolžnosti pa tudi ni, če naj ta tiči v kakovosti, če tudi zakasnele datjave, koja kakovost ni pogojena.

Sicer pa tožeča stranka sama poudarja, da je njen tožbeni zahtevak oprt na odškodninski temelj. Že sam po sebi pa tožbeni zahtevak ne ustreza zakonu (§ 1323. obč. drž. zak.). Ob danem položaju ni moči govoriti o ka-

bi pa — po besedilu regulativa — to zahtevala, ako bi sicer že imela v nadzorstvenem svetu svojega zastopnika, ki pa ni bil izbran na navedeni način, nego obično, z večino glasov, vsled konvencije večine, ki se je hotela izogniti bojnemu glasovanju. Prav dvomljivo je, ali je to res mišljeno, saj bi na ta način manjšina lahko prišla do večine v nadzorstvu, kar po »demokratskem« ustroju delniške družbe ne bi bilo normalno. Po drugi strani pa način, kakor deln. regulativ ureja manjšinsko zastopstvo v nadzorstvenem svetu, manjšini vendar ne daje zadostnega jamstva, da bo vedno zastopana v nadzorstvenem svetu. Primer naj pove več. Nadzorstveni svet naj bo sestavljen iz 5 članov. Ustanovni občni zbor izvoli vseh pet, med njimi enega manjšinskega zastopnika na navedeni način; teh pet članov ne sme imeti dalje funkcijske dobe nego do konca skupščine, ki sklepa o letni bilanci prvega leta (§ 37., odst. 7. deln. reg.), določba, ki naj prepreči, da bi ustanovitelji imeli predolgo upliv na sestavo nadzorstvenega sveta (izbero preglednikov). Na ti skupščini se izbere — z manjšinskim zastopnikom — zopet nadzorstveni svet, čegar funkcijska doba naj traja pet let, in sicer tako, da vsako leto izstopi po eden; izsto-

pajoči se določi z žrebom, dokler se turnus ne razvrsti sam. Tako bi bilo preprečeno, da bi se kdaj še mogla uporabiti regulativna določba o manjšinskem zastopstvu, kajti vedno bo treba voliti le po enega člana na isti skupščini, razun ako bi jih v istem letu odpadlo več iz drugih razlogov nego vsled poteka funkcijske dobe. Reklo bi se, da to nasprotuje regulativu in statutu: po smislu in namenu brez dvoma, ne pa po besedilu, ker regulativ določa, da funkcijska doba članov nadzorstva ne sme trajati preko pet let, ne pa, da nadzorstveni svet kot tak mora odstopiti najmanj vsakih pet let. Take zlorabe besedila regulativa pa nisem nikjer opazil. Dočim statuti redno določajo delno obnavljanje načelstva, urejajo obnovo nadzorstvenega sveta, ki mu je poleg tega funkcijska doba navadno določena na tri leta, včasih še na krajši rok, tako, da se vliči po preteku poslovne dobe cel na novo. To ne nasprotuje predpisom in omogočuje uporabo manjšinske pravice. Slaba stran je morda ta, da ni tako dobro skrbjeno za kontinuiteto v poslovanju nadzorstvenega sveta, kakor pri letni izmenjavi, vendar ta nevarnost ni velika, ker je povsod dopuščena ponovna izvolitev dosedanjih članov kontrole.

ki zahtevi na vzpostavitev prejšnjega stanja, marveč meri zahtevke na plačilo odškodnine v avstrijski denarni vrednosti. V območju naših zakonov bi morala tožnica pravilno zahtevati tako odškodnino v dinarski veljavi prvotno in izključno, ter nikakor ne zadostuje, da izjavlja po § 56. jur. n. in § 410. cpr., da je pripravljena sprejeti to odškodnino v primernem znesku naše veljave, ki ustreza tečaju na dan vlozene tožbe.

Revizijsko sodišče je prizivno sodbo potrdilo. — Revizija ne pobija naziranja prizivne sodbe, da meri tožbeni zahtevek na plačilo odškodnine. Ko pa je naziranje, da se iztožuje odškodnina, pravilno, je prizivni sodbi tudi pritrđiti, da zahtevek, ki je stavljen v tožbi, ne ustreza predpisu § 1323. obč. drž. zak. Kajti po tej določbi bi mogla tožnica zahtevati ali ložbi bi mogla tožnica zahtevati ali postavitev v prejšnji stan ali, ko to ne gre, plačilo cenilne vrednosti. To plačilo se pa more zahtevati le v denarju, torej v valuti, ki je v naši državi v veljavi. Tožbena zahteva pa ne ustreza temu načelu, ko izraža zahtevano odškodnino v avstrijskih kronah. Zato prizivna sodba upravičeno zaključuje, da tožbeni zahtevek ni utemeljen. To, da je tožnica izjavila, da se mora tožnec oddolžiti s plačilom določene vsote dinarjev, je brez pomena za to, je-li tožbeni zahtevek v zakonu utemeljen ali ne. — Ko torej že iz navedenega izhaja, da tožbena zahteva ni upravičena, da je torej prizivna sodba pravilna, ni bilo treba raziskovati, je-li prizivna sodba tudi v ostalem stvar pravilno razsodila ali ne. R. St.

ljiva. Glede trgovske korespondence z Rusijo priporočamo torej največjo opreznost.

Naši trgovski stiki v Turčiji. V prvem polletju 1925 smo iz Turčije uvozili za 4.862.316 Din, tje kaj pa uvozili za 36.896.122 Din blaga. Izvoz je bil torej devetkrat večji nego uvoz. Glavni naši izvozni predmeti v Turčijo so: sir-kačkaval, ovce, ovni, konji, cement, maslo in grah, iz Turčije pa uvažamo južno sadje in volno.

Konkurzi in poravnave v Avstriji. — V l. 1925 je bilo v Avstriji priglašeni 681 (v l. 1924: 448) konkurzov in 2859 (2546) poravnav.

Industrija.

Povišanje mezd v čehoslovaški premogovni industriji. Rudarjem se je na Čehoslovaškem z dnem 21. januarja t. l. povišala meza za 5%. Tem povodom so premogovniki povišali ceno premogu za 6%.

Obrt.

Obratovanje inozemcev v Avstriji. — Inozemci smejo izvrševati v Avstriji po § 8. obrtnega reda kako obrt brez posebnega dovoljenja političnega deželnega oblastva, ako država, kateri pripadajo, postopa na isti način s avstrijskimi državljani. Sedaj se smejo posluževati te ugodnosti državljani sledečih držav: Belgije, Danske, Nemčije, Francije, Anglije, Italije, Japonske, Luksemburške, Nizozemske, Norveške, Poljske, Rumunije, Švedske, Španije, Turčije, Čehoslovaške, Ogrske in Združenih držav ameriških. Vsi ostali tuji državljani morajo pred pričetkom obratovanja prositi za dovoljenje politično deželno oblastvo.

Pospješevanje male obrti na Čehoslovaškem. 11. januarja t. l. se je vršila v čehoslovaškem trgovskem ministrstvu anketa interesentov o oddaji vpaških dobav malim obrtnikom. Poleg uradnih organov in zastopnikov interesentov so se ankete udeležile tudi vse čehoslovaške trgovske in obrtniške zbornice. Na anketi se je sklenilo, da se oddaja malim obrtnikom še nadalje 60% državnih vojaških dobav. Cene za dobave bo določala posebna komisija po povprečnih cenah, kalkuliranih po produkcijskih stroških male in srednje obrti.

Denarstvo.

Obtok bankovev Narodne banke. — Po stanju dne 22. januarja t. l. je imela Narodna banka v obtoku za 5745.4 milijonov dinarjev bankovev. Obtok se je izza dne 15. januarja t. l. znižal za 112.3 milijonov dinarjev.

Uradni kurzi za mesec februar 1926. — Ministrstvo za finance je za mesec februar t. l. v svrhu odmere pristojbin in določanja kompetence za razsojanje, ako se listina glasi na zlato ali tujo valuto, določilo sledeče uradne kurze: 1 napoleon = 218 Din, 1 turška lira = 246 Din, 1 angleški funt = 274 Din, 1 dolar = 56.40 Din, 1 kanadski dolar = 56.15 Din, 1 zlata nemška marka = 13.42 Din, 1 poljski zlot = 7.75 Din, 1 avstrijski šiling = 7.94 Din, 100 francoskih frankov = 212 Din, 100 švicarskih frankov = 1090 Din, 100 italijanskih lir = 227 Din, 100 belgijskih frankov = 255 Din, 100 holandskih forintov = 2265 Din, 100 rumunskih lej = 25 Din, 100 bolgarskih levov = 40 Din, 100 drahem = 75 Din, 100 čehoslovaških kron = 167 Din, 1 milijon madžarskih kron = 790 Din.

Čehoslovaška krona ostane. Od časa do časa se pojavljajo vesti, da namerava Čehoslovaška nadomestiti krono s kako višjo valutno enoto. Pred kratkim je minister za finance dr. Englisch te vesti kategorično zavrnil, ker ni prav nikakega povoda, da bi se krona zamenjala s kako novo valutno enoto, ki naj bi vsebovala več sedanjih enot. Gospodarstvo se je na sedanjo vrednoto popolnoma navadilo.

Obrestovanje dolarskih naložb na Ogrskem. — Ogrske velebanke so sklenile, da bodo a vista dolarske vloge od sedaj naprej obrestovale s 1½–2%. Ako se vloga veže na tri mesece, se sme obrestovati s 5¼–5½%.

Stedljivost na Čehoslovaškem. — Vloge pri čehoslovaških delniških bankah so koncem meseca septembra 1926 dosegle 6925 milj. kron, vloge na tekoči

račun pa 6598 milj. kron. Prirastek vlog v čehoslovaških hranilnicah se napram l. 1924 ceni na 1 milijardo kron.

Davki in takse.

Kolkovanje vlog na državna oblastva. Komanda pomorskega arzenala v Tivtu je poslala zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani sledeči dopis: »Dnevno dohajajo komandi pisma raznih firm, katera se ne morejo obravnava, ker niso kolkovana. Komandi ni mogoče vsaki firmi posebej pojasnjevati zakon o taksah in jo opozarjati, da po predpisih kolkuje svoje dopise ali zahtevati naknadno kolkovanje, ker zakon o taksah v obče prepoveduje razpravo o vlogah, ki niso kolkovane. Izvolite torej od svoje strani na primeren način opozoriti firme, da vsaka svoj dopis, naslovljen na katerokoli državno oblastvo, kolkuje s kolkom za 5 Din. V primeru, da dotična tvrdka zahteva kako overilo ali potrdilo, mora poslati poleg kolk za 5 Din še kolk za 20 Din za kolkovanje dotičnega dokumenta, odnosno originala odločbe. Firme so oproščene plačila kolk samo za dopise, v katerih prosijo za kakšno pojasnilo ali za kako podobno rešitev na podlagi že sklenjene pogodbe, za katero je firma plačala takso 2%.

Dohodki monopolske uprave. — Po zadnjih uradnih statističnih podatkih je monopolska uprava v času od 1. aprila do 31. oktobra 1925 imela 1479 milijonov dinarjev dohodkov in sicer od monopola tobaka 1005 milijonov dinarjev, od soli 223 milijonov dinarjev, od petroleja 77 milijonov dinarjev, od žgalic 84 milijonov dinarjev, od cigaretne papirja 85 milijonov dinarjev in od raznih dohodkov 4 milijone dinarjev. Dohodki so za preko 128 milijonov dinarjev presegle proračun. Najizdatnejši presežek izkazuje tobak (60 milijonov dinarjev), sol (48 milijonov dinarjev) in cigaretne papir (27 milijonov dinarjev). Proračuna ni dosegel edino monopol žgalic, ki je do nesel za 10 milijonov dinarjev manj dohodkov, nego se je proračunilo.

Donos davkov v Franciji. — V l. 1925 se je v Franciji pobralo 29.488 milijonov frankov na davkih. Plačila so zaostala za približno 4¼ milijard frankov za proračunom.

Carina.

Boj med Hamburgom in Trstom. Kakor smo že svoječasno poročali, so nemške državne železnice iz konkurenčnih ozirov napram Trstu tekom meseca decembra prevzele tržaški tarif za promet Nemčije in sosednih držav potom Hamburga in Bremena. V zadnjem času so državne železnice razširile to ugodnost tudi na ostala nemška pristanišča.

Za ukinjenje vizov na potnih listinah. Čehoslovaška namerava po poloficijelnih poročilih sklicati v Prago zastopnike vseh gospodarskih organizacij v nasledstvenih državah na konferenco, koja naj se peča z ukinjenjem vidiranja potnih listin.

Promet.

Znižanje carine za kolonijalno blago, ki se uvozi preko domačih pristanišč. Da bi naši uvozniki čim več kolonijalnega blaga uvozili preko domačih pristanišč, je generalna direkcija carin pred kratkim odredila, da se carina na čaj, kavo in riž, ki se uvozi preko Gruža ali Sušaka, zniža za 10%. Ob priliki uvoza morajo za dosego priznane ugodnosti zahtevati, da jim carinarnica v navedenem pristanišču izda posebno potrdilo.

Carinski prejemki v tretji desetini meseca decembra 1925. V tretji desetini meseca decembra 1925 so na carini pobrale centralne carinske blagajne: v Beogradu 12.645.372 Din, v Zagrebu 7.904.783 Din, v Dubrovniku 3.281.328 Din, v Novem Sadu 6.192.429 Din, v Splitu 3.187.807 Din, v Ljubljani 4.610.059, v Mariboru 3.126.573 Din, v Skoplju 3.717.851 Din in na Sušaku 893.396 Din; skupaj 45 milijonov 559.598 Din. V celem mesecu decembru 1925 so carinarnice pobrale 130 milijonov 794.372 Din carine.

Ukinjenje uvozne carine za pšenico na Čehoslovaškem. Finančno ministrstvo v Pragi uradno objavlja, da znaša povprečna cena pšenice Kč 186.50, vsled česar se od 1. februarja t. l. dalje ne pobira več uvozna carina na pšenico, pšenično moko in druge pšenične izdelke.

RAZNO.

Zakon o pobijanju draginje. Kakor doznavamo iz poučenih krogov, skliče ministrstvo socialne politike v kratkem anketo, ki naj izdela definitivni predlog zakona o pobijanju draginje. Pri tem se namerava upoštevati in pretehtati vse izjave, proteste in izpreminjvalne predloge, katere so v zadnjem času poslale ministrstvu gospodarske organizacije vseh strok. Pričakuje se, da bo vlada nov predlog Narodni skupščini predložila še pred odobritvijo proračuna.

Francosko odlikovanje prof. Juvančiča. Kakor poroča »Journal des Débats«, se nahaja med novimi odlikovanci francoske »Častne legije« (Legion d'Honneur) tudi ime g. Friderika Juvančiča, generalnega tajnika jugoslovske vlade na razstavi dekorativnih umetnosti. Poročilo pristavlja, da je znano, da je g. Juvančič, član Francoskega instituta v Ljubljani in svoječasni član jugoslovske delegacije na mirovni konferenci, pisal jako interesantne članke v »Journal des Débats«.

Inspekcije na strokovnih šolah. Ministrstvo trgovine in industrije je odredilo, da se izvrši pregled vseh strokovnih trgovsko-obrtnih šol v naši kraljevini. Posebni odposlanci bodo pregledali organizacijo in stanje trgovskih in obrtnih šol v posameznih krajih. Ob tej priliki bodo tudi ugotovili, ali in v koliko je potrebno, da se šola razširi, odnosno ali in kje bi bilo umestno, da se več šol spoji v eno.

Repatriacija naših izseljenikov. Po izkazu izseljeniškega komisarijata v Zagrebu o statistiki vraćanja naših državljanov iz izvenevropskih držav v kraljevino SHS, se je meseca oktobra 1925 vrnilo v našo državo 373 moških, 92 žensk, celokupno tedaj meseca oktobra 465 oseb. In sicer se je vrnilo iz Združenih držav Amerike 361, iz Kanade 5, iz Avstralije 1, iz Argentinije 5, iz Brazilije 1. Od 1. I. 1925 do 30. X. 1925 se je vrnilo v domovino iz izvenevropskih držav celokupno 4.863 oseb; od teh 552 v Srbijo, 1.334 v Vojvodino, 186 v Črno goro, 1.548 na Hrvaško in Slavonijo, 408 v Dalmacijo, 643 v Slovenijo in 192 v Bosno in Hercegovino. 773 oseb se je vrnilo preko Gruža, 4 preko Sušaka, a ostali preko inozemskih luk.

Razvoj gospodarskih organizacij v Banatu. Ob političnem preobratu je bilo v Banatu 10–12 trgovskih in obrtniških organizacij. Sedaj je na področju trgovske in obrtniške zbornice v Vel. Beckereku približno 50 gospodarskih organizacij poleg zveze industrijev in zveze denarnih zavodov.

Mednarodni sejem v Lyonu. Naš konzulat v Lyonu obvešča, da se udeležiti tudi naša država velikega mednarodnega sejma v Lyonu in da je z organizacijo udeležbe pooblaščen naša Kr. poobl. trgovinska agencija v Lyonu. Naša država bo imela na razstavi svoj stand, v katerem bodo razstavljeni vzorci naših glavnih poljedelskih pridelkov in fabrikatov, razni grafikoni in drugi podatki o razvoju našega gospodarstva, trgovine, industrije in financ. Udeleženci naj pošljejo svoje ponudbe s cenami in drugimi pogoji najdalje do 15. februarja na naslov gori navedene agencije (44 Rue Victor Hugo, Lyon). Ravnotako je poslali do omenjenega datuma vzorce, vsekakor pa je potrebno, predhodno obvestiti agencijo, kaj namerava razstaviti.

II. mednarodna gradbena razstava v Torinu. Meseca maja in junija 1926 se vrši v Torinu II. mednarodna gradbena razstava. Razstava bo razdeljena na tri glavne oddelke: arhitektura, razstava zgradb, in uporaba elektrike pri zgradbah in za razsvetljevanje ulic, gledališč itd. Razstava arhitekture bo imela dva dela: staro in moderno arhitekturo. Za moderno bodo razpisani konkurzi. Razstava zgradb bo vsebovala material za zgradbe, sistem zgradb, stroje za poizkus materiala, notranje dekoracije itd. Uprava razstave bo priredila tekom razstave predavanja.

Indeksne številke. V Avstriji se je indeksna številka za veletrgovino od srede meseca decembra 1925 do srede meseca januarja 1926 znižala od 18.063 na 17.554. V istem času se je indeksna številka za preživljanje v Belgiji znižala od 534 na 527 točk.

Trgovina.

Ljubljanskim trgovcem! Prireditveni odsek za črno-belo reduto kluba Primorje in ASK Primorje razpisuje za svojo reduto, ki se bo vršila dne 13. februarja v Unionu, natečaj za najlepše aranžirane izložbene okna vseh v poštev prihajajočih strok. Določila: 1. Tekmovanja se lahko udeležijo vse v poštev prihajajoče ljubljanske trgovine. 2. Izložbe morajo biti pripravljene najkasneje do 11. februarja ter konfekcionirane in kombinirane v črno-belih barvah, na primer s črnim ozadjem in belimi razstavnimi predmeti in nasprotno ali kombinirano črno-belo. Ozadje je lahko tudi drugobarvno, razstavnimi predmeti pa naj bodo črno-beli. 3. Trgovine se delijo v sledeče kategorije: manufaktura, perilo, moda in konfekcija ter čevlji in drugi predmeti. Nagrade: Za vsako kategorijo je določena kot I. nagrada umetniška kolajna in diploma za trdiko ter diploma za aranžerja; kot drugo darilo častna priznanica za trdiko in aranžerja. Jurija sestoji iz petih oseb in sicer slikarjev-umetnikov in žurnalistov. Trgovine, ki se udeležijo tekmovanja, naj javijo to na naslov: ASK Primorje, univerza, Ljubljana, in to najkasneje do 10. februarja. Izid tekmovanja se objavi dne 13. februarja v »Jutru«.

ASK Primorje, univerza.

Za trgovce in industrijce, ki žele poslovni stikov z Rusijo. Osrednji eksekutivni odbor sovjetske Rusije je z naredbom z dne 12. aprila 1923 odredil, da smejo privatniki na ozemlju sovjetske Rusije sklepati kupčije samo z onimi inozemskimi tvrdkami, katere je v smislu veljavnih zakonov registriral glavni koncesijski odbor. Člen 3. omenjene naredbe prepoveduje ruskim državljanom, ki so državni službi, sprejemati zastopstva v inozemskih tvrdk, ki niso registrirana. Ruski državljani v državni službi smejo prevzemati samo zastopstva inozemskih tvrdk, katere je registriral glavni koncesijski odbor. Iz tega izhaja, da ruski državljani niso upravičeni prevzemati zastopstva tujih firm, ki niso pravnoveljavno registrirane. Naši izvozniki ali uvozniki, ki žele stopiti v poslovne stike z Rusijo, ne smejo pustiti iz vidika, da so v Rusiji izredne razmere in so tam kaznjiva dejanja, ki so pri nas samoobsebi um-

Vzorčni sejem v Gor. Orehovici (Bolgarija). V Gornji Orehovici (Bolgarija) se vršita vsako leto po dva vzorčna semnja. Spomladanski sejem se vrši letos od 27. marca do 6. aprila, a jesenski od 17. do 27. septembra. Za podrobnejše podatke je pisati upravi.

Drobno gospodarske vesti. Poljska Poljedelska banka se je začela pogajati z enim največjih elektrotehniških podjetij Zedinjenih držav glede velepotezne elektrifikacije Poljske. Poseben odbor bo vprašanje proučil, in če bo prišel do ugodnega zaključka, se bo z delom takoj pričelo. — V nemški zunanji trgovini je izkazal lanski december prvič od avgusta 1924 aktivno bilanco in sicer za 36 milijonov mark. Seveda to nikakor ne more vplivati na celoletno pasivnost, ki znaša 3 milijarde in 680 milijonov mark. — Poljska plačilna bilanca je izkazala 1. januarja 1926 aktivni saldo v znesku 50 milijonov zlatov. Aktivnost se je začela z lanskim decembrom in je posledica štiri mesece trajajoče aktivne trgovske bilance. — Velikanska naročila vagonov je oddalo češkoslovaško železniško ministrstvo, in sicer izključno le domačim tvrdkam; naročenih je 315 osebnih in 300 tovornih vagonov. — Poljski gornješleški premog je dobil v Italiji dobro naročilo; poljski poslanik v Rimu Zaleski je podpisal pogodbo za dobavo večjih množin poljskega premoga. — Belgija je za 1. januarja 1927 odpovedala svojo pripadnost k latinski novčeni zvezi. S tem je napravila korak, o čemer je »Trgovski list« že večkrat pisal. Hoče postaviti svojo valuto na drugo podlago. Hočeš nočeš bodo šle tudi druge članice latinske novčne zveze za njo. — Na Dunaju se je zasebni promet s čerwoncem že pričel. Čerwonca plačujejo s 36.55 šilingi, rubelj pa s 3.65. Nakazila iz Avstrije v Rusijo so se v zadnjem času pomnožila. — Ogrske sladkorne tovarne so predelale že vso peso. V promet je pa prišlo samo 15.000 vagonov sladkorja, dosti manj, kakor je bilo pričakovati po cenitvah v jeseni. — Nemške petrolejske družbe se pogajajo z Anglo-Persian-Petroleum Co in nato s Standard-Oil Co. Če bodo pogajanja uspela, na kar z gotovostjo računajo, bodo prišle vse nemške družbe pod kontrolo treh svetovnih petrolejskih trustov; k imenovanima pride še Royal-Dutsch-Schell Co. V Royal-Dutsch-Schell Co je imel od leta 1916. naprej Armenec Gulbenkian zelo veliko besedo, je bil upravni svetnik v večini družb tega velekoncerna, je po-

sredoval v pogajanjih s Turčijo itd. Sedaj beremo, da je vse funkcije odložil; to je vplivalo tembolj, ker so mu pripisovali vodilno vlogo v petrolejskih špekulacijah na evropskih in na ameriških borzah. — Zelo veliko beremo v zadnjih dneh o nameravani ustanovitvi Evropske Rezervne Zadrugne banke, po zgledu ameriških Reserve Federal Banks. — Število brezposelnih na Nemškem se je od 1. januarja do 15. januarja na novo dvignilo, za 17.7 odstotkov, in je znašalo 15. januarja 1.762.305 oseb. K njim pride še 2.092.958 taktih, ki so vsled premalega zaslužka dobili prispevke k plači.

Ogenj v vodi — tehnični napredek v proizvodnji pare. Po tehničnih poročilih se je znanstvenikom v Ameriki posrečilo nov izum razgrevanja vode v parnih kotlih. Ogenj gori neposredno v kotlu, ki se kuri z oljem. Kurivo je v ceveh napeljeno v parni kotel. Predno se olje vžge, mora biti konec cevi nad vodno gladino, ko pa se je tekočina vnela, stopi lahko voda čez plamen, ki nemoteno dalje gori. Potrebni kisik se pritiska z oljem skupno skozi cev. Poskusi so se vsestransko jako povoljno obnesli ter se posebno povdarja, da ni nobenih ostankov kurilnih snovi. — (K. Tiefengruber.)

Zlato iz morja. Profesor vseučilišča, Talmud, v Odesi se bavi s poskusi zlato pridobivati iz morja. Uspehi znamenitega učenjaka na tem polju so dosedaj prav povoljni ter se je sovjetska vlada sedaj odločila znanstvene poskuse v večjem obsegu nadaljevati. V te svrhe se je z državno subvencijo univerzi v Odesi priključil poseben laboratorij, opremljen z vsemi tehničnimi pripomočki; temu zavodu stoji sedaj tudi izdatni državni fond za raziskovalno delo Talmuda na razpolago. Pritegovno se v rešitev tega znanstvenega in gospodarsko posebno važnega vprašanja glasoviti strokovnjaki inozemstva. Sedaj se gre samo za ekono-

mično najugodnejši način izločitve zlatih zakladov iz morske vode. — (K. Tiefengruber.)

Galanterija! ter modno blago, pletenine, nogavice, sukanec, vozenine, gumbe modne biserne in druge, palice, nahrbtnike, nože, jedilno orodje, škarje itd. se dobi najugodnejše pri

Josip Petelinc

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika

Na veliko! ob vodi. Na malo!

Ljubljanska borza.

dne 1. februarja 1926.

Vrednote: Invest. pos. iz l. 1921 bl. 79; tob. srečke iz l. 1888 den. 309, bl. 312; zast. listi Kranj. dež. banke den. 20, bl. 22; kom. zad. Kranj. dež. banke den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica den. 200, bl. 202, zaklj. 202; Ljublj. kred. banka den. 200; Merkantilna den. 100, bl. 104; Prva hrv. šted. den. 958, bl. 966; Slavenska banka den. 50; Kred. zavod den. 175, bl. 185; Trboveljska den. 340, bl. 348; Papirnice Vevče den. 110; Stavbna družba den. 90, bl. 100; Sešir den. 115, bl. 120.

Blago: Hrastova drva, suha, 1 m dolž., feo nakl. post., 4 vag., den. 17.40, bl. 17.40, zaklj. 17.40; bukovi hlodi od 25 cm napr. in 2 m dolž. naprej, feo nakl. post., 5 vag., den. 230, bl. 250, zaklj. 240; bukovi hlodi suhi, I., II., ogledani, feo meja, 2 vag., den. 520, bl. 550, zaklj. 530; hmelovke smrekove, zimске sečnje, dolge, brez tankega vrha zadnje letne rasti, od 6.50—8.50 m, na koncu 7—8 cm debele, neodrgnjene in neokoničene, vse samo do 10 odst. od 6.50—7 m dolž., feo vag. nakl. post., 5 vag., den. 4.75, bl. 5, zaklj. 4.85; deske, smreka, jelka, 40 mm, 4 m, šir. samo 30 cm, I., II., III., monte, suhe, paralelne, feo vag. Postojna, 1 vag., den. 580, bl. 580, zaklj. 580; hrastova drva, polsuha, feo nakl. post. bl. 17; deske jelove, monte, 22, 25, 30 mm, od 4 m dolž., feo meja den. 550; trami, po noti, feo nakl. post. bl. 250; pšenica, bačka, 76 kg, 2% prim., feo bačka post., 1 vag., den. 300, bl. 300, zaklj. 300; pšenica, bačka, 67/77 kg, feo vag. slov. postaja, 1 vag., den. 334, bl. 334, zaklj. 334; pšenica domača, feo vag. prekmurska postaja bl. 315; pšenica sremška, feo vag. nakl. post. bl. 292.50; koroza, česu prim. suha, feo naklad. postaja za III.—VII., 12 in pol vag., den. 140, bl. 140, zaklj. 140; koroza, času primerno suha, feo vag. nakl. postaja bl. 118; koroza medjim., feo vag. medjim. postaja, 1 vag., den. 160, bl. 160, zaklj. 160; koroza drobna, feo vag. prekm. post. bl. 175; koroza drobna, feo vag., banatska postaja, za III. bl. 140; koroza umetno sušena, feo vag. sremška post., 1 vag., den. 145, bl. 145, zaklj. 145; ječmen, 65 kg, feo vag. bačka post. bl. 195; ječmen, 62 kg, feo vag. bačka post. bl. 155; oves srbski, feo Postojna tranz. bl. 220; ajda domača, feo vag. prekmurska postaja bl. 265; rž domača, feo vag. prekmurska po-

staja bl. 215; proso rumeno, feo vag. prekm. post. bl. 215; otrobi drobni, pšen., feo vag. nakl. post. bl. 125; ječice, zlatorumena, feo vag. dol. post. den. 250; slivovka bosanska, gar. 25 odst., 100črtina, neotrošarinjena, feo vag. postaja Brčko bl. 3200; slivovka srbska, gar. 50 odst., feo vag. Postojna tranz. (sod posebej) bl. 1600; In Portlandement »Salona-Tour, feo vag. Solin: v jutavrečah po 50 kg bl. 40, v pap. vrečah po 50 kg bl. 45, v sodih po 150, 180, 200 kg bl. 52.50.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 5. februarja t. l. ponudbe za dobavo 3150 kub. metrov presejanega jamskega gramoz. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 19. in 20. februarja t. l. glede dobave drv in premoga za garnizije Skoplje, Bitolj, Prilep, Gostivar, Tetovo, Mavrovo hanove, Kičevo, Debar, Ohrid. — Dne 20. februarja t. l. pri komandi kosovske divizijske oblasti v Prištini glede dobave drv in premoga. — Dne 24. februarja t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave steklenega materijala, glede dobave šamotne moke in dekstrina, dne 25. februarja t. l. pa glede dobave del signalnih in varnostnih naprav, glede dobave raznega materijala (razna mila, topljen goveji loj, ličilo za kovine, držaji za čopiče in pile, smirkov in steklen papir, kreda, soda, razna olja itd.) ter glede oddaje raznih del pri gradbi stanovanjskih hiš. — Dne 26. februarja t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave 50 komadov steklenice za plin; pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave železnih kotlovnih plošč; pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave 16.000 kg okroglega bakra, glede dobave 1000 plošč cinkove, 14.500 kg pocinkane železne in 1000 kg bele pločevine. — Dne 27. februarja t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave vagonskih delov; pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave ca. 4900 kg raznih odličkov iz špeciialne litine martinovega taljenega jekla ter glede dobave jekla za ploščnate rebraste vzmesi, martinovega in talilniškega plovljenega jekla. Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Damske flor nogavice

v vseh barvah in vrstah od Dln 18—naprej, moške nogavice, dokolenke, otročje nogavice, volna, bombaž, žepni robci, modni pasovi, tonelne potrebišnice, ščetke za robe, obleke in čevlje itd. v največji izbiri in po najnižji ceni pri

Josip Petelinc

LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Na veliko! Na malo!

WINOCET

tovarna

vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana, nudi

: najfinejši in najokusnejši :
namizni kis iz pristinega vina.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

GROM

D. Z. O. Z.

carinsko posredniški in spedijski bureau

LJUBLJANA

Kolodvorska ul. 41

Naslov brzojavkam:

„GROM“

Podružnice:

MARIBOR, JESENICE, RAKEK.

Telefon Interurban

Štev. 454

Obavljajo vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod najkulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

Naročajte „Trgovski list“

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posebnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. Lastna knjigovoznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552